

ĐẠI THỪA TRUNG QUÁN THÍCH LUẬN

QUYỂN 4

Phẩm 4: QUÁN NĂM UẨN

Tuần tự theo phẩm này, nay sẽ ngăn phá các có đối tượng tạo tác của mười hai xứ. Hoặc có dị tông hiện bày nghĩa an lập cho rằng: ở trong Thắng nghĩa đế thật có mười hai pháp xứ nội ngoại, vì uẩn thâm giữ nên các luận nói là đúng. Đây chẳng phải là không có đạo lý thâm giữ, chỉ vì trong thế tục đế có chỗ thâm giữ của nó, chẳng phải là Thắng nghĩa đế, vì các uẩn kia không có tánh thật.

Lại có dị tông chấp tánh có của cái đã tạo sắc có thể có được, ý muốn cho đó là do các đại chủng tích tập mà thành.

Nay vì đối trừ những chấp kia, nên tụng nói:

*Nếu là nơi nhân sắc
Sắc tức không thể được.*

Thích: Nhân của sắc là đất, nước, lửa, gió, bốn đại chủng kia, do chúng làm nhân nên có thể được các sắc là sắc xứ v.v... Nếu là tự tánh tức không thể có được chúng, cho nên thế tục giả bày ra là có. Nếu là tánh có của vật thể riêng khác, thì điều này không thể nói. Vì sao? Tụng nói:

*Là nhân sắc có sắc
Sắc thì đạo không nhân
Không nhân không có nghĩa
Pháp nào không nhân lập.*

Thích: Nếu vật thể có tánh trong nhân sắc, tức sẽ đối thuyết quả sắc của vật thể mà có chỗ thành. Nếu không nhân có quả tức không có nghĩa thành tự. Cho nên không có không nhân có thể thấy, trong đó cũng không có một chút pháp có thể nói. Lại nữa, tụng nói:

*Nếu lại lia nơi sắc
 Có nhân sắc của nó
 Tức là không nhân quả
 Không nhân quả sao lập.*

Thích: Nếu vật thể có tánh trong quả sắc, tức sẽ đổi thuyết vật thể nhân sắc mà có chỗ thành tựu. Nếu có nhân có quả thì vật thể kia có tánh tạo tác, như vậy mới nói pháp nhân có thể chuyển. Đó là nếu lia nhân sắc có sắc, lia sắc có nhân sắc như vậy, tức vật thể kia không có các tướng cứng (đất), ướt (nước), nóng (lửa), động (gió) lia tánh thì làm sao mất... xanh... có thể có được? Vì tướng của sắc, thanh... lia tánh nên đồng với các thứ có được như cứng, ướt, nóng, động trong thân kia. Nay vì đối trừ thuyết kia, nên tụng nói:

*Nếu đã có sắc rồi
 Nhân sắc không hề khởi
 Nếu không có sắc vậy
 Cũng không dùng nhân sắc.*

Thích: Nếu nói có sắc phân biệt nhân sắc, hoặc cho là vô sắc, hoặc cũng có cũng không, nói như vậy đều chẳng hợp đạo lý. Cho nên phải biết, chẳng có cũng chẳng không có, là nghĩa duyên hòa hợp vậy.

Có người khác nói: Nếu vậy thì không nhân sẽ có thể có được chăng?

Tụng bác bỏ:

*Không nhân mà có sắc
 Việc này cũng không đúng.*

Thích: Trong pháp thành tựu thật không thể nói như vậy.

Người của Thắng luận nói: Ta muốn cho các sắc cực vi của đất... kia là sắc không nhân.

Luận giả nói: Kia không có nhân giống như các sắc tự loại không có thể tướng. Như vậy, phân biệt là quả, chẳng phải quả đều chẳng hợp đạo lý. Ví như chỗ thành tựu của đất... bình... kia chẳng phải không có nhân. Nhưng nhân cực vi, không có tánh nhân thật sự vì là không nhân, ví như hư không..., chẳng phải một bên. Đây là nói chẳng phải tánh nhân kia có thể được bản tánh không có thể. Tuy bình... có nhân nhưng chẳng phải trong ý cho nhân kia hoàn toàn có “thể” được thành tựu, cũng chẳng phải đồng tánh sinh. Vì nhân cực vi mà không có quả nên chẳng phải đồng tánh sinh tức nhân kia chẳng hợp lý. Lại nữa, nếu phân biệt hư không... thường chẳng phải tất cả chỗ hướng đến, vì do phân biệt phương phận của hư không..., hoặc nếu tánh “có” riêng khác có thể lập,

nên tụng bác bỏ:

*Cho nên ở trong sắc
Lìa phân biệt có, không.*

Thích: Như sự phân biệt chủ thể tạo tác và đối tượng được tạo tác ở trong các sắc ấy, hoặc quả hoặc nhân chấp là thể “có” thì đều là tranh luận. Xứ sở an lập ở trong chỗ thành tựu của tự chúng có sự trái nhau. Như lời Phật dạy: Sắc xứ là đối tượng tạo của bốn đại, nghĩa của chủ thể tạo kia, tức là nghĩa nhân được thành. Phải biết lời nói này chẳng phải Thắng nghĩa đế. Tụng nói:

*Nếu quả giống nơi nhân
Thuyết này tức không đúng.*

Thích: Tự tánh của các đại chủng cứng, ướt, nóng, động kia mà chẳng có thể thấy, chẳng phải là tự tánh kia mà sắc có chỗ đạt được, cho nên chẳng phải các đại chủng và quả hòa hợp. Có người khác nói: Nếu vậy tức quả không giống nhân chẳng?

Vì để ngăn phá nghĩa này, nên tụng đáp:

*Nếu quả không giống nhân
Việc này cũng không đúng.*

Thích: Nếu tánh không tương tự tức không có quả có thể thành. Vì ngăn tánh của quả ấy nên nhiều nghĩa của thọ... cũng đồng thuyết này. Lại nữa, tụng nói:

*Tất cả tâm thọ, tưởng
Các hành tất cả chủng
Và tất cả pháp khác
Đều nói đồng pháp sắc.*

Thích: Tưởng, hành tâm thọ kia đều đồng pháp sắc, là ngăn phá các tướng. Như chỗ ngăn phá, nghĩa này phải biết. Vì sao tưởng, hành tâm thọ như sắc kia? Nghĩa là lìa các nhân tức không thể có được. Vì các phần vị “có”, nhân của sắc, nhãn... những nhân và phần vị kia là chỗ thành tựu của tánh nhân không thật. Nếu xa lìa tánh nhân không thật kia, trong đó cũng không có một ít pháp có thể đạt được, cũng chẳng phải lìa quả: thọ..., thấy có nhân như nhãn, sắc... Vì không quả nên nhân cũng không có “thể”. Nếu lìa nhân của chính nó có quả là thọ... mà có thể thành tức lìa quả: thọ... thì nhân kia cũng có tâm. Nếu lìa nhân của tâm, tâm có thể lập thì pháp này không có nhân, không có nghĩa ấy. Pháp nào không nhân mà có thể lập chẳng? Nếu lìa nơi tâm mà có nhân của tâm ấy tức là không có nhân của quả. Không có nhân của quả thì làm sao có việc này như thế v.v... các pháp “có” như đã nói, nên biết

là pháp hữu vi, nếu lìa các uẩn mà có tánh thì đó là chỗ kế chấp về cái khác, ví như: bình... Nếu một tánh, khác tánh đều dùng bỏ nghĩa này thì tất cả pháp khác cũng nói như vậy. Tụng nói:

*Tất cả các pháp kia Đều nói đồng pháp
sắc Nếu tranh luận an lập
Tùy chỗ khởi liền “không”.*

Lại nữa, nếu có kẻ ưa thích nói “không” thì phải dùng nghĩa “không” mà đáp. Cho nên tụng nói:

*Tất cả chẳng lìa “không” Tất cả được
thành tự.*

Lại hiển bày nghĩa không có tự tánh của tất cả pháp kia, cho nên tụng nói:

*Nếu thấy tánh một vật Tánh các pháp
cũng vậy
Hiểu “không” của một pháp Tất cả pháp đều
không.
Ngôn thuyết vốn có được Các tạo tác đều
“không” Hết thấy không chỗ được Tất cả
đều thành tự.*

Thích: Tuy trong Thắng nghĩa để nói tất cả pháp kia không có tự tánh, nhưng đối tượng được tạo tác, đối tượng được có, cũng chẳng rỗng không. Như trước đã nói, thì chúng đều được thành tự. Ở nơi tất cả pháp với nghĩa không có đối tượng được có mà có đối tượng thành tự. Trong phẩm này, ban đầu nói là thuộc về uẩn... phải biết các uẩn như vậy là không có tánh nên không có chỗ thành tự.
